

MUTLAK
MUTLULUK
BAKANLIĞI

ARUNDHATI ROY

Booker Ödüllü *Küçük Şeylerin Tanrısı*'nin yazarı

Çeviri: SUAT ERTÜZÜN

♥ can
roman

ARUNDHATI ROY
MUTLAK MUTLULUK
BAKANLIĞI

The Ministry of Utmost Happiness, Arundhati Roy

© 2017, Arundhati Roy

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Susanna Lea Associates ve Anatolialit Telif ve Tercümanlık Hizmetleri Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.

Teşekkür bölümü bu copyright'ın uzantısıdır. Copyright'lı malzemenin

kullanılmasından hak sahiplerinden izin almak için her türlü çaba gösterilmiştir.

Yayınevi herhangi bir yanlış ya da eksik varsa bunun bildirilmesini memnuniyetle karşılayacak ve daha sonraki basımlarda düzeltecektir.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Bu bir kurgu eserdir. İsimler, kişiler, yerler ve olaylar ya yazarın hayal ürünüdür ya da kurgusal olarak kullanılmıştır. Yaşayan ya da yaşamayan gerçek kişilerle, olaylarla veya yerlerle herhangi bir benzerlik tamamen tesadüfidir. Seçimler, cinayetler ve sellerle ilgili tarihler kurgusaldır.

1. basım: Haziran 2017, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 10 000 adet yapılmıştır.

Editör: Seçkin Selvi

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ, Mert Tokur

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak fotoğrafları: Mayank Austen Soofi

Kapak tasarımı: Two Associates

Kapak uygulama: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2 Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26 Topkapı-İstanbul

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3505-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750735059

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

ARUNDHATI ROY

MUTLAK MUTLULUK
BAKANLIĞI

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Suat Ertüzün

♥can

Arundhati Roy'un Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Küçük Şeylerin Tanrısı, 1998

ARUNDHATI ROY, 1959'da Hindistan'ın güney eyaletlerinden Kerala'da doğdu. Annesi Süryani, babası Bengalli bir Hinduymdu. Annesi Mary Roy'un kurduğu özel bir okulda, resmî okullardaki baskılardan uzakta bir eğitim gördü. 1992'de yazmaya başladığı *Küçük Şeylerin Tanrısı* adlı romanını 1996'da tamamladı; bu yapıtıyla 1997 Man Booker Ödülü'ne değer görüldü. Hindistan'daki nükleer denemelere tepkilerini *The End of Imagination* (Hayal Gücünün Sonu) adlı kitabında; hidroelektrik santrali projelerine karşı görüşlerini de *The Cost of Living* (Yaşamanın Bedeli) adlı yapıtında dile getirdi. Küreselleşme ve savaş karşıtı eylemlere önderlik eden, 2004'te Sydney Barış Ödülü'ne değer görülen Roy, 2005 Haziran'ında İstanbul'da toplanan Irak Dünya Mahkemesi'nde Vicdan Jürisi başkanlığını üstlendi.

SUAT ERTÜZÜN, 1971'de Hollanda'da doğdu. İlkokulu Hollanda'da, ortaokul ve liseyi İstanbul'da okudu. Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü 1996'da bitirdi. Bir süre bankacılık ve turizm sektöründe çalıştıktan sonra çevirmenlik yapmaya başladı. Oscar Wilde, Kiran Desai, J.M. Coetzee, Rudolfo Anaya, Julia Glass, John Hughes, Sybille Bedford, John Banville, Patricia Highsmith, Stephen Greenblatt, Aimee Bender, V.S. Naipaul gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı.

Avunamayanlara

“Bütün iş Tahir ile Zühre olabilmekte
yani yürekte..”

Nâzım Hikmet

İçindekiler

1. Yaşlı Kuşlar Ölmek İçin Nereye Gider?	17
2. Habgâh	21
3. Doğum	115
4. Doktor Azad Bhartiya	148
5. Ağır Çekim Kovalamaca	157
6. Sonrası İçin Bazı Sorular	161
7. Ev Sahibi	165
8. Kiracı	241
9. Birinci Matmazel Cibin'in Vakitsiz Ölümü	341
10. Mutlak Mutluluk Bakanlığı	433
11. Ev Sahibi	464
12. Guih Kyom	472

Güneşin battığı ama ışığın kaldığı büyüğü saatte "uçan tilki" orduları eski mezarlıktaki banyan ağaçlarından kurtulur ve şehrin üstünde duman gibi süzülür. Yarasalar kalkınca kargalar evlerine döner. Kayıp serçelerden ve yüz milyon yılı aşkın bir süredir ölümlerin muhafızlığını yaptıktan sonra ortadan kalkan ak sırtlı yaşlı akbabalardan geriye kalan sessizliği tek başına dolduramaz onların yuvaya dönüş uğultusu. Akbabalar diklofenak zehirlenmesinden yok oldu. Sığırlara kas gevşetici, ağrıkesici ve süt artırıcı olarak verilen ve inek aspirini olarak da bilinen diklofenak, ak sırtlı akbabalarda sinir gazı etkisi gösterdi. Kimyasal yollardan gevşeyerek ölen her süt ineği ve mandası, onlara zehir yüklü birer yem oldu. Sığırlar verimli süt makinelerine döndükçe; şehir daha fazla dondurma, tereyağlı ktır şekerleme, sütlü gofret ve damla çikolatalı kurabiye yiyip mangolu süt içtikçe akbabaların, yorgun düşmüş ve uyanık duracak halleri kalmamış gibi, boynu sarkmaya başladı. Gagalarından sakal gibi gümüş sahyalar aktı ve tünedikleri dallardan birer birer, cansız düştüler.

Dost canlısı yaşlı kuşların göçüşünü birçokları fark etmedi. Bakılacak o kadar çok başka şey vardı ki.

1

Yaşlı Kuşlar Ölmek İçin Nereye Gider?

Mezarlıkta bir ağaç gibi yaşıyordu. Gün doğarken kargaları uğurluyor ve evlerine dönen yaraları ağırliyordu. Vardiyalar arasında, yüksek dallarındaki akbabaların hayaletleriyle hasbıhal ediyordu. Pençelerinin usulca kavrayışını kesilmiş bir uzvun sızısı gibi hissediyordu. İzin isteyip hikâyeden ayrıldıkları için çok da mutsuz olmadıklarını sezebiliyordu.

Oraya ilk taşındığında gelişigüzel hoyratlıklara bir ağaç gibi, gözünü kırpmadan aylarca tahammül etti. Hangi küçük oğlan çocuğunun ona taş attığını görmek için dönüp bakmadı, kabuğuna kazınan hakaretleri okumak için boynunu uzatmadı. İnsanlar ona lakap taktıklarında sızısını bir yel gibi dalları arasından esip geçmeye bıraktı ve hışırdayan yapraklarının nağmesini, acısını dindirmek için yarasına merhem yaptı.

Ancak bir zamanlar Fatehpuri Mescidi'nde imamlık yapan kör hoca Ziyaüddin onunla arkadaş olduktan ve yanına gelip gitmeye başladıktan sonra mahalleli onu rahat bırakmaya karar verdi.

Uzun zaman önce İngilizce bilen bir adam, adının tersinden yazılışının (İngilizcede) Mecnun olduğunu söyle-

mişti ona.¹ Leyla ve Mecnun öyküsünün İngilizcesinde Mecnun Romeo'ya, Leyla da Juliet'e karşılık geliyordu. Ona eğlenceli gelmişti. "Yani onların öyküsünü *khiçdi*'ye² mi çevirmişim?" demişti. "Leyla'nın aslında Mecnun, Romi'nin de Juli olduğunu öğrenirlerse ne yapacaklar?" İngilizce Bilen Adam'ı bir dahaki görüşünde, adam ona yanıldığını açıklamıştı. Adının tersinden okunuşu Mücne imiş; o da bir isim değilmiş ve hiçbir anlamı yokmuş. Buna cevaben o, "Önemli değil. Ben hepsiyim; hem Romi hem Juli'yim, hem Leyla hem Mecnun'um. Mücne *niye* olmayayım? Kim demiş adımın Encüm olduğunu? Ben Encüm değil, Encümen'im. Mahfilim, toplantı yapılan yerim. Herkesin ve kimsenin, her şeyin ve hiçbir şeyin toplandığı yer. Davet etmek istediğin başka biri var mı? Kapı herkese açık," demişti.

İngilizce Bilen Adam bunun akıllıca olduğunu söylemişti. Kendi bunu düşünemezmiş. "Senin Urduca düzeyinle nasıl düşüneceksin? Ne sandın? İngilizcenin insanı tek başına akıllandırdığını mı?" diye karşılık vermişti o da.

Adam gülmüştü. O da gülmesine gülmüştü. Filtreli bir sigarayı paylaşmışlardı. Adam Wills Navy Cut sigarasının kısa ve güdük olduğundan, fiyatının hakkını vermediğinden yakınmıştı. O da onları hem Four Square'e hem fazla erkeksi olan Red&White'a tercih ettiğini söylemişti.

Adamın adını artık hatırlamıyordu. Belki de hiç öğrenmemişti. İngilizce Bilen Adam, gideli çok olmuştu, artık nereye gittiyse. O da devlet hastanesinin arkasında-

1. Metnin orijinalinde, Mecnun için Hintlilerin kullandığı biçimiyle, *Majnu* (okunuşu "mecnu") diye geçiyor. (Ç.N.)

2. Hint altkıtasında daha çok mercimek ve pilavla yapılan bir yemeğin adı. Bir şeyi karmakarışık etmeyi de ifade eder. (Ç.N.)

ki mezarlıkta yaşıyordu. Refakatindeki çelik taşınabilir gardıropta müziklerini –çizilmiş plaklarını ve teyplerini– eski armonyumunu, giysilerini, takılarını, babasının şiir kitaplarını, fotoğraf albümlerini ve Habgâh’daki yangından kurtulan birkaç gazete kupürünü saklıyordu. Siyah bir ipliğe geçirdiği dolabın anahtarını boynunda, eğri gümüş kürdanıyla birlikte taşıyordu. Gündüzleri kilit altında tuttuğu, geceleri de iki mezarın arasına yaydığı havı dökülmüş bir Acem halısında uyuyordu (kendine özel bir şaka olarak iki gece üst üste hiçbir zaman aynı yerde yatmazdı). Hâlâ sigara içiyordu. Hâlâ Navy Cut sigarası.

Bir sabah gazeteyi yaşlı imama yüksek sesle okurken, belli ki onu dinlemeyen imam, o anda aklına gelmiş gibi bir tavır takınarak sordu. “Aranızdan Hinduların yakılmak yerine gömüldüğü doğru mu?”

Bir bit yeniği sezerek kaçak oynadı. “Doğru? Ne doğru? Doğru nedir?”

Konuyu değiştirmeye isteksiz olan imam otomatik bir karşılık verdi. “Saç Hüda hai. Hüda hi Saç Hai.” Tanrı Doğruluk’tur. Doğruluk Tanrı’dır. Şehirlerarası yolları inleyen kamyonların arkasına yazılı bilgeliklerin bir benzeri. Sonra adam kör yeşili gözlerini kısarak cingöz yeşili bir fısıltıyla sordu. “Söylesene, sizden biri öldüğünde onu nereye gömüyorsunuz? Naaşları kim yıkıyor? Duaları kim okuyor?”

Encüm uzun uzun sustu. Sonra hocaya doğru eğilerek, ağaca benzemez bir tarzda o da fısıldadı. “İmam Sahip, insanlar renkten söz ederken –kırmızı, mavi, turuncu, ramazanda gün batarken veya ay doğarken gökyüzünü tarif ettiklerinde– aklından neler geçiyor?”

Birbirlerini böyle derin, hatta ölümcül yaraladıktan sonra ikisi, birinin güneş vurmuş mezarında yan yana, oluk oluk kanayarak sessizce oturdular. Sessizliği sonunda Encüm bozdu.

“Sen söyle,” dedi. “İmam Sahip sensin, ben değil. Yaşlı kuşlar ölmek için nereye gider? Gökten taş gibi üstümüze mi düşerler? Sokakta cansız bedenlerine mi takılırız? Her Şeyi Gören ve Gücü Her Şeye Yeten bizi bu Dünya’ya koymuşken, buradan gitmemiz için sence uygun bir çare bulmamış mıdır?”

O gün hocanın ziyareti her zamankinden kısa sürdü. Encüm mezarların arasından onun tak-tak-tak diye; gören gözü olan bastonu, yolu üstündeki boş içki şişelerine ve çöp diye atılmış şırıngalara müzik gibi çarpa çarpa uzaklaşmasını izledi. Onu yolundan çevirmedi. Geri geleceğini biliyordu. Maskaralıkları ne kadar çapraşık olursa olsun, yalnızlığı gördüğü yerde tanırды. Tuhaf ve birbiriyle ilgisiz gerekçelerle bile olsa, imamın gölgesine kendisinin muhtaç olduğu kadar imamın da onun gölgesine muhtaç olduğunu seziyordu. Ayrıca, İhtiyaç denen şeyin hatırı sayılır miktarda zalimliği içine alabilen bir ambar olduğunu da tecrübe ederek öğrenmişti.

Habgâh’dan hiç de iyi ayrılmadığı halde Encüm, oranın düşleri ve gizlerinin kendine ait olmadığını, dolayısıyla da onları ifşa edemeyeceğini biliyordu.

Parçalanmış bir hikâyeye nasıl anlatılır?

Yavaş yavaş hikâyedeki herkese,

Hayır,

hikâyedeki her şeye dönüşerek.

 can

canyayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

ISBN: 978-975-07-3505-9

9 789750 735059